

Регулирование абиотических факторов в складских помещениях позволит оптимизировать условия и режимы для сохранности высокого качества растительной продукции, включая снижение численности вредных фитофагов. Знания особенностей развития доминирующих видов насекомых обеспечивают определение наиболее оптимальных сроков для применения защитных мер химической или биологической природы.

ОХОРОНА ЛІСОВОГО ФОНДУ ЗЕЛЕНОЇ ЗОНИ МІСТА ПОЛТАВИ

Власенко Н.О.

Полтавський національний університет ім. В.Г. Короленка, Україна

В сучасних умовах у лісових екосистемах, які потерпають від негативного впливу людини, особливого значення набуває проблема збереження біорізноманіття, в тому числі генофонду рідкісних видів рослин. Особливо це стосується природних територій, де концентрується велика кількість населення, зокрема зелених зон міст і селищ. Вони зазнають значного антропогенного навантаження, тому потребують постійного вивчення, підтримування в належному стані й раціонального використання.

Негативні зміни екологічної ситуації в Україні та, особливо, в лісо-степу проявляються у таких змінах: порушення агрохімічного стану та обводнення ґрунтів, їх ерозія та пряме руйнування чи зведення; забруднення всіх сфер природного середовища; неконтрольоване зростання рекреаційного навантаження на лісові масиви; неправильне або невинуватене лісо- та сільськогосподарське користування та ін. Такі порушення у багатьох випадках змінюють природні явища та процеси, скривлюють їх напрями, що призводить до деградації біоти, втрати відтворених, самовідновлених та очисних функцій лісів. Об'єктивно необхідним стає пошук критеріїв, засобів, оцінок, методів та напрямів досліджень для формування наукової картини сучасного та прогнозного стану всіх екосистем лісостепу та, особливо, лісових масивів, значення та екологічна роль яких в лісостепу все більше зростають та актуалізуються. Особливо яскраво спостерігаються такі наслідки у зелених зонах великих міст, які значно потерпають від прямого впливу людини чи побічних наслідків її життєдіяльності. У зв'язку з цим постає нагальна потреба комплексного вивчення цієї категорії лісових біогеоценозів лісостепової зони, зокрема зеленої зони м. Полтави, що відноситься до Полтавської області.

Вирішення проблем природокористування в рекреаційно-оздоровчих лісах потребує створення наукових прогнозів щодо можливих наслідків господарської діяльності, розробки заходів щодо запобігання та усунення негативного антропогенного впливу на лісові екосистеми.

Лісові масиви доцільно розподілені на лісові площі (вкриті лісовою рослинністю та некриті), нелісові площі (угіддя, площі, що не використовуються, площі особливого призначення). Завдяки такому розподілу виділяють лісгосподарські частини (ліси природоохоронного значення зі спеціальним та з обмеженим режимом користування, а також рекреаційно-оздоровчі ліси з обмеженим та спеціальним режимом користування). На території лісництва знаходяться природно-заповідні об'єкти (ботанічні пам'ятки природи місцевого значення, лісові урочища, ботанічний заказник).

До лісів зеленої зони м. Полтави входять культурні насадження міста і приміські ліси штучного та природного походження, які відносяться до Чалівського, Розсошанського та Руднянського лісництв, котрі підпорядковані Полтавському Держжомлісгоспу. Територія досліджуваних лісництв має особливе природоохоронне, наукове, естетичне і пізнавальне значення, де створені різні природно-заповідні об'єкти.

Природно-заповідний фонд складається з 7 об'єктів з різним режимом охорони (ботанічні пам'ятки природи місцевого значення — 3 об'єкти, заповідні лісові урочища місцевого значення — 1 об'єкт, ботанічні заказники місцевого значення — 3 об'єкти).

Встановлення рідкісних і зникаючих видів здійснено на основі літературних даних [1; 4] та матеріалів власних досліджень [2; 3]. Основними типами лісів у складі вивчених територій лісництва були: бори, діброви, осичники, березняки, вільшатники, судіброви, в половині з яких були зафіксовані червонокнижні види флори. Виявлено 49 видів охоронюваних, але перспективних для збереження представників флори (десята частина усієї виявленої флори).

Першочерговими проблемами охорони лісових біогеоценозів Полтавщини та зеленої зони м. Полтави потрібно вважати такі: збільшення лісистості за рахунок заліснення земель, непридатних для сільськогосподарського використання, створення захисних насаджень; підвищення продуктивності й біологічної стійкості лісів, посилення їх водоохоронно-захисної та гідрологічної ролі; освоєння та заліснення усіх еродованих земель; поліпшення породного складу лісів шляхом своєчасного і якісного проведення рубок, догляду; розширення сировинної бази з дикорослих плодкових дерев, грибів, лікарської та технічної сировини, медоносних трав і дерево-чагарникових рослин у лісах; розширення зелених зон навколо міст і населених пунктів, їх внутрішнє озеленення; впровадження наукових основ охорони природи та біологічних методів боротьби з шкідниками і хворобами дерев і чагарників.

Таким чином, у межах зеленої зони м. Полтави, ще зустрічаються охоронювані види, але їх кількість та чисельність популяцій постійно скорочується. Тому необхідно відновлювати і охороняти раритетну складову флори шляхом індивідуальної їх охорони та організації природно-заповідних територій для збереження генофонду популяцій, роз'яснювальної роботи серед населення.

Література

1. Байрак О.М. Атлас рідкісних і зникаючих рослин Полтавщини / О.М. Байрак, Н.О. Стецюк — Полтава : Верстка, 2005. — 248 с.
2. Власенко Н.О. Антропогенне порушення лісових земель в Полтавській області / Н.О. Власенко // Питання степового лісознавства та лісової рекультивациі земель. — 2009. — С. 153–160.
3. Власенко Н.О. Грунтово-геоботанічна та типологічна характеристики короткозаплавних лісів зеленої зони м. Полтави / Н.О. Власенко // Екологія та ноосферологія. — 2015. — Т. 26 — № 3-4. — С. 106–115.
4. Червона книга України. Рослинний світ / за ред. Я.П. Дідуха — К. : Глобалконсалтинг, 2009. — 900 с.